

SUOMALAISEN
LAKIMIESYHDISTYKSEN
JULKAISUJA
C-SARJA N:o 9

Yhteiskirjapaino Oy, Helsinki 1972

ISBN — 951 — 26 — 0000 — 5

ISBN 978-951-855-877-7 (PDF)

ARS BONI ET AEQUI

JUHLAJULKAISU
Y. J. HAKULISEN
70-VUOTISPÄIVÄNÄ
21. 1. 1972

OSUUSKUNTALAKI JA OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN

CURT OLSSON

I. Suomen ensimmäinen osuuskuntia koskeva laki, heinäkuun 10 päivänä 1901 annettu osuustoimintalaki (OTL) oli muodollisesti muista yhteisölaeista riippumaton sikäli, ettei siihen sisältynyt mitään yleistä, toiseen lakiin viittaavaa säännöstä. Itse asiassa OTL oli kuitenkin varsin läheisesti sidottu toukokuun 2 päivänä 1895 annettuun osakeyhtiölakiin (OYL), toisaalta OTL:iin sisältyvin OYL:n säännöksiä vastaavin säännöksin, toisaalta nimenomaisin vaikkapa rajoitetuin viittaussäännöksin. OTL:n 21 §:ssä viitattiin tiettyihin yhtiökokousta koskeviin OYL:n pykälien säännöksiin; ne koskivat lähinnä kokouskutsua, kokouksessa käsiteltäviä asioita, kokouksen pöytäkirjaa sekä virheellisiä kokouspäätöksiä. Seuraavassa pykälässä (22 §:n 2 mom.) OTL viittasi OYL:n yhtiön hallitusta koskeviin säännöksiin »soveltuviissa kohdin».

Nyt mainitusta riippuvaisuudesta aiheutui kuitenkin OTL:n soveltamisessa hankaluutta¹ ja Pellervo-Seura huomautti tästä Senaatille jo vuonna 1908 pyytäen samalla ryhdyttäväksi tarpeellisiin lainsäädäntötoimenpiteisiin, jotta osuustoimintalaki saisi muista laeista riippumattoman muodon.² Osuustoimintalainsäädännön uudistamista ja »itsenäistymistä» saatiin kuitenkin odottaa vuosikymmeniä ja ne toteutuivat vasta toukokuun 28 päivänä 1954 annetulla ja seuranneen vuoden tammikuun 1 päivänä voimaan tullella osuuskuntalailla (OKL).

Presidentti *Y. J. Hakulisen* puheenjohtolla toiminut osuuskuntalakikomitea lausui mietinnössään³ laadittavan uuden osuuskuntalain ja osakeyhtiölainsäädännön välisestä suhteesta mm., että »uuden lain laatiminen huomattavasti vaikeutuu erityisesti siitä syystä, että sellaisille kysymyksille, jotka ovat yhteisiä sekä osakeyhtiöitä että osuuskuntia koskeville laeille, on koetettava löytää ratkaisu, jonka voidaan olettaa saavuttavan ainakin periaatteellinen hyväksyminen myös osakeyhtiölakia uudistettaessa. Voimassa oleva osakeyhtiölaki on siinä määrin puutteellinen ja uudistamista

¹ *Hakulinen—Rapola*, Osuuskuntalaki, Helsinki 1954 s. 66

² Osuuskuntalakikomitean mietintö, Kom.miet. 1952: 14 s. 31.

³ Kom.miet. 1952: 14 s. 32.

kaipaava, ettei saata olla mahdollista osuuskuntia koskevaa lainsäädäntöä uudistettaessa ilman muuta panna perusteeksi niitä säännöksiä, jotka nykyisin sisältyvät osakeyhtiölakiin, taikka olla antamatta säännöksiä sellaisista asioista, jotka myös osakeyhtiölaissa ovat säännöstämättä. Tästä johtuen komitea on joutunut laajalti ehdottamaan säännöksiä, jotka oikeastaan pitäisi samanaikaisesti tai ainakin suuretta aikaerotta saattaa voimaan myös osakeyhtiöihin nähden, mikäli niiden muutoin katsotaan siihen tarkoitukseen soveltuvan. Erityisesti on tässä kohden viitattava osuuskunnan kokousta ja hallitusta, tilintarkastajia, vastuuvapautta ja vahingonkorvausvelvollisuutta, selvitystilaa ja osuuskuntien sulautumista koskeviin säännöksiin. Tietenkään ei ole ehdottoman välttämätöntä, että nämä yhtiöoikeuden yleisiä periaatteita koskevat säännökset ovat tarkalleen samansisältöiset sekä osuuskuntia että osakeyhtiöitä koskevissa laeissa, sillä yhteisömuotojen luonteen erilaisuudesta johtuu pakostakin eroavaisuuksia, jotka eivät ole vältettävissä. Mutta periaatteellinen yhtäläisyys olisi toivottavaa.»

Hallituksen esityksessä osuuskuntia koskevan lainsäädännön uudistamiseksi⁴ lausuttiin, että lakiehdotuksessa oli pyritty sellaisille kysymyksille, jotka ovat yhteisiä osuuskunta- ja osakeyhtiölaeille, löytämään ratkaisu, »jonka voidaan katsoa saavuttavan ainakin periaatteellinen hyväksyminen myös osakeyhtiölakia uudistettaessa». Myös lakivaliokunta kiinnitti tähän huomiota.⁵

II. Vaikka osakeyhtiölainsäädännön uudistamista ei ole voitu toteuttaa niin nopeassa tahdissa kuin OKL:n voimaantulon aikaan ehkä odotettiin, ja olot siten ovat ehtineet eräissä kohdin huomattavastikin muuttua, on kuitenkin myös OYL:n uudistamistyössä hyväksytty edellä mainittu periaatteellinen kanta ja siten pyritty edistämään yhtäläisyyttä osuuskuntaoikeuden ja osakeyhtiöoikeuden välillä.⁶ On voitu todeta, että OKL ainakin osuuskuntiin sovellettuna on useimmissa kohdin toiminut hyvin ja sen detaljiratkaisutkin ovat monessa tapauksessa voineet muodostaa esikuvan osakeyhtiölain vastaaville säännöksille. Tosin jatkunut oikeuskehitys on vienyt siihen, ettei OKL:n ratkaisuksista aina ole voitu pitää kiinni. Tähän tulokseen on myös saattanut johtaa se, että OYL-ehdotus on laadittu yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa pyrkimyksenä aikaansaada mikäli mahdollista yhteispohjoismainen osakeyhtiölaki; tällöin jokaisen maan yksityiskohtiin meneviä toivomuksia ei luonnollisestikaan aina ole voitu täysin toteuttaa. On myös syytä toistaa, että osuuskuntien ja osakeyhtiöiden reaaliset erot monessa kohdin johtavat erilaisiin oikeuskysymysten ratkai-

⁴ Hall.es. n:o 12 1953 s. 1.

⁵ Miet. n:o 6 1953.

⁶ Ehdotus uudeksi osakeyhtiölaiksi, Kom.miet. 1969: 20a (lyh. OYL-ehdotus) ss. 46, 54.

suihin. Niinpä jo osuuskunnan tarkoitus (vrt. OKL 1 §) eroaa osakeyhtiön tarkoituksesta. Henkilöstrukturi on aivan erilainen, joten esim. määräämisvalta yhteisön kokouksessa ei voi olla samojen sääntöjen alainen osuuskunnassa ja osakeyhtiössä. Tästä johtuu myös, että vähemmistösuojan alalla tilanne osuuskunnassa ja osakeyhtiössä reaalisesti ei ole sama. Osuuskunnissa ei ole osakkeita, eikä jäsenyys ole siirrettävissä siten kuin osakeyhtiöissä; tästäkin johtuu huomattavia lainsäädännöllisiä eroavaisuuksia. Huomion arvoista on lisäksi että, vaikka osuuskuntia on monta eri lajia, ne kuitenkin keskenään muodostavat homogeenisemmän ryhmän kuin osakeyhtiöt mitä toimintaan ja organisaatioon tulee, ja että useimmat osuuskunnat kuuluvat sellaisiin osuuskuntien yhteisistä intresseistä huolehtiviin keskusjärjestöihin, joilla ei osakeyhtiöiden alalla ole vastinetta.

Osakeyhtiölakiehdotuksen remissikierroksen aikana on eräiltä tahoilta kiinnitetty huomiota osuuskuntalain ja osakeyhtiölain yhdenmukaistamiseen ja katsottu, että joko OYL-ehdotusta eräissä kohdin olisi muutettava OKL:n suuntaan taikka että OKL:a olisi muutettava uuden osakeyhtiölain säätämisen yhteydessä.⁷

Tässä kirjoituksessa kiinnitän huomiota eräisiin sellaisiin OYL-ehdotuksen säännöksiin, jotka saattavat antaa aiheen vastaaviin uudistuksiin osuuskuntaoikeuden alalla. Esitykseni ei ole tarkoitettu täydelliseksi; sivuutan mm. useimmat puhtaasti muodolliset eroavaisuudet OKL:n ja OYL-ehdotuksen välillä. Seuraan esityksessäni lakiehdotuksen pykäläjärjestystä ainakin pääpiirteittäin.

III. 1. Osakeyhtiölakiehdotuksen *yleiset säännökset* (1 luku) ovat sisällöltään sellaiset, että ne nimenomaan koskevat osakeyhtiöitä, eikä niillä näin ollen ole suoranaista merkitystä osuuskunnille. Tämä koskee myös 2 §:ssä olevaa *konsernin* määritelmää. Osuuskuntia koskevia konsernisäännöksiä ei missään tapauksessa voida laatia OYL-ehdotuksen 2 §:n pohjalta; tämä pykälä perustuu lähinnä osakeomistussuhteisiin. Mikäli halutaan antaa myös muita kuin osakeyhtiöitä koskevia konsernisäännöksiä esim. nimenomaan osuuskuntia koskevia säännöksiä, on tämä — monessa suhteessa sekä asiallisesti että lakiteknisesti erittäin vaikea — erillinen tehtävä, jonka ratkaisu ei ole riippuvainen em. lakiehdotuksen kohtalosta. Voidaan mainita, että Ruotsissa, jossa on ollut osakeyhtiöitä koskevia konsernisäännöksiä jo pitemmän aikaa, ei ole annettu osuuskuntia (*»ekonomiska föreningar»*) koskevia vastaavia säännöksiä.⁸

2. Myös OYL-ehdotuksen *yhtiön perustamista* koskevat säännökset (3 luku) liittyvät nimenomaan osakeyhtiöihin eivätkä herättäne tarvetta muuttaa OKL:a. Ainoa säännös, jolla on suoranaainen vastine OKL:ssa (14 §), on ennen rekisteröintiä tehtyjä sitoumuksia

⁷ Ks. esim. Suomen Asianajajaliiton lausunto, DL 1970 s. 557 s.

⁸ Ks. esim. *Rodhe*, Föreningslagen, Malmö 1963 s. 192 ss.

koskeva säännös (12 §). Ehdotus ja OKL vastaavat tosin toisiaan pääperiaatteiltaan, mutta ne eroavat kuitenkin mm. siinä, että OYL-ehdotuksen mukaan vastuu rekisteröinnin jälkeen siirtyy yhtiölle, kun taas OKL:n mukaan vastuu siirtyy osuuskunnalle vain, mikäli osuuskunta ottaa siitä vastatakseen. Käytännölliset syyt eivät kuitenkaan vaatine täyttää yhdenmukaisuutta po. suhteissa; kysymyksen on suhteellisen harvoin esiintyvistä tapauksista.

3. Yhteisön *organisaation* osalta OYL-ehdotus monessa kohden eroaa nykyisestä OYL:stä sekä myös eräissä tärkeissä kohdin OKL:sta.

Huomattavimpiin ehdotuksen uutuuksiin kuuluvat *toimitusjohtajaa* koskevat melko perusteelliset säännökset. Toimitusjohtaja on siten ehdotuksen mukaan pakollinen suurissa yhtiöissä ja voidaan valita pienemmissäkin; valitsemisen suorittaa aina yhtiön hallitus (51 §). Kun OKL säädettiin, ei oikeudessamme vielä ollut vastaavia säännöksiä. Siten oli luonnollista, ettei sellaisia säännöksiä otettu OKL:iinkaan (vrt. kuitenkin OKL 80 § 1 mom.), vaikka osuuskunnissakin yrityksen johtajalla tavallisesti on suunnilleen sama asema kuin osakeyhtiön toimitusjohtajalla; nimitys ei sitä vastoin aina osuuskunnissa ole toimitusjohtaja vaan se on usein liikkeenhoitaja, isännöitsijä tai vastaava. Toimitusjohtaja on tavallisesti liikkeen johdossa keskeinen henkilö. On ilmeinen puute, jos tätä liikkeen johtajaa koskevat säännökset puuttuvat OKL:sta.

OYL-ehdotuksen mukaan *hallintoneuvostolla* ei enää voisi olla yhtä laajoja hallintoon kuuluvia tehtäviä kuin tähän saakka; siten hallintoneuvostolle ei enää voitaisi siirtää päättämisvaltaa yksityisissä hallintoon kuuluvissa asioissa vaan ainoastaan eräänlainen rajoitettu veto-oikeus (59 §). Remissikierroksen aikana tätäkin valtaa on ehdotettu rajoitettavaksi. Koska hallintoneuvoston ja hallituksen välinen suhde yleensä muodostuu samanlaiseksi osuuskunnissa kuin osakeyhtiöissä, olisi ilmeisesti syytä näiden osalta yhdenmukaistaa hallintoneuvoston toimivaltaa koskevia säännöksiä.

Varsinaisten *hallintoelinten ja yhtiökokouksen välistä toimivallan jakoa* ehdotetaan OYL-ehdotuksessa muutettavaksi siten, että hallintoelinten valta jossain määrin lisääntyisi. Muutokset koskevat kuitenkin ainakin osaksi puhtaasti osakeyhtiöoikeudellisia asioita, esim. osakepääoman korottamista, tai muuten osuuskuntien kannalta vähemmän keskeisiä kysymyksiä, esim. voitonjakoa. Toimitusjohtajan vaalista on edellä jo ollut puhe. Tämän kysymyksen ohella voidaan ehkä harkita osuuskuntienkin osalta säädettäväksi, ettei osuuskunnalle kuuluvan kiinteistön myymiseen tai kiinnittämiseen enää tarvittaisi osuuskunnan kokouksen lupaa. Kun kuitenkin tätä koskevaa säännöstä OKL:a säädettäessä huomattavasti lievennettiin siten, että toimivalta tässä suhteessa sääntöjen määräyksellä tai kokouksen päätöksellä saatetaan siirtää hallitukselle (83 §), ei käytännöllinen ero OKL:n ja OYL-ehdotuksen välillä ole suuri.

OYL-ehdotuksen mukaan toimitusjohtajan ja vähintään puoleen

hallituksen jäsenistä on oltava Suomessa asuvia henkilöitä, ellei poikkeusta myönnetä (52 §). Suomen *kansalaisuutta* ei siis vaadita ja erivapaus voidaan myöntää *domisiilivaatimuksestakin*. Verrattuna nykyiseen OYL:iin ja OKL:iin ehdotus siis sisältää melkoisen lievennyksen. Myös perustajien, hallintoneuvoston jäsenten, selvitysmiesten sekä tilintarkastajien osalta kansalaisuus- ja domisiilivaatimukset ovat huomattavasti lievemmät kuin OKL:n vastaavien säännösten mukaan. Osakeyhtiöiden toiminta on kuitenkin suuremmissa määrin kansainvälistä kuin keskimäärin osuuskuntien. Näin ollen ei lievennys tässä suhteessa osakeyhtiöiden osalta ehdottomasti vaadi vastaavaa lievennystä osuuskuntien osalta. Asian periaatteellisen tärkeyden vuoksi sitä olisi kuitenkin harkittava mahdollisen OKL:n muutoksen yhteydessä.

Yhtiön *nimen kirjoittamiseen* nähden OYL-ehdotus (60 §) on periaatteellisesti samalla kannalla kuin OKL (76 §) sikäli, että hallitus ensi kädessä määrää, kenelle tällainen oikeus annetaan; tämä on luonnollista jo siitä syystä, että hallitus on se yhtiön elin, joka johtaa yhtiön toimintaa ja kantaa siitä vastuun. OKL:n mukaan nimenkirjoitusoikeuden antaminen voidaan kuitenkin sääntöjen määräyksellä siirtää osuuskunnan kokoukselle. Vastaavaa siirtämistä ei voisi tapahtua OYL-ehdotuksen mukaan, joka sallii vain sen, että hallituksen oikeutta antaa nimenkirjoitusoikeus rajoitetaan yhtiöjärjestyksen määräyksellä. OKL:ia on moitittu siitä, ettei se salli yleistä nimenkirjoitusoikeuden antamista määrätyssä asemassa olevalle henkilölle, esim. hallituksen puheenjohtajalle, mistä puutteesta on väitetty aiheutuneen haittaa sekä osuuskuntien että rekisteriviranomaisten toiminnassa. Osakeyhtiölakikomitean tarkoituksena on ollut, että yhtiön hallitus voisi myöntää toiminnimenkirjoitusoikeuden myös tällaisena yleisenä valtuutuksena; remissikierroksen aikana on kuitenkin väitetty, ettei tämä tarkoitus ilmenisi itse lakitekstistä. On ilmeistä, että OYL-ehdotusta on tässä kohden vielä selvennettävä ja ehkä jossain määrin tarkistettava, ja olisi luonnollista, jos asia ratkaistaisiin samalla tavalla kummankin ko. yhteistyötyypin osalta.

Kun on ilmeistä, että OYL-ehdotus aiheuttaa useita muutoksia OKL 9 lukuun (»Hallitus ja hallintoneuvosto»), olisi ehkä syytä uusia koko tämä luku, jolloin voitaisiin yhdenmukaistaa po. lakeja myös sellaisilta kohdilta, joiden muuttamiseen ei muutoin olisi aihetta.

4. Oikeudellinen tilanne osuuskunnissa ja osakeyhtiöissä on melkein samanlainen, kun on kysymys varsinaisten hallintoelinten toiminnasta, mutta erot ovat jo melko suuret, kun tullaan yhteisöjen korkeimpiin elimiin, *osuuskunnan kokoukseen ja yhtiökokoukseen*. Määräämisvalta on nimittäin pääsääntöisesti säännelty eri tavoin osuuskunnissa, joissa yleensä jokaisella kokouksessa läsnä olevalla jäsenellä on vain yksi ääni, kuin osakeyhtiössä, missä äänimäärä periaatteessa määräytyy osakeomistuksen suhteessa. Näin ollen OYL-ehdotuksen sääntöjä ei ilman muuta voida siirtää

OKL:iin. Lähinnä tulevat OKL:n kannalta kysymykseen menettelytapasäännöt, eli säännökset kokouspaikasta (68 §), ylimääräisen kokouksen koolle kutumisesta — ehdotuksen 70 §:n mukaan myös tilintarkastajalla on oikeus vaatia kokouksen pitämistä — jäsenen oikeudesta saada asia kokouksen käsiteltäväksi (71 §), kokouksen koolle kutumisesta (72 ja 73 §) sekä varsinaisesta kokousmenettelystä (75 §). Ilmeisesti olisi käytännössä eduksi, jos osuuskunnat eivät tässä suhteessa eroaisi osakeyhtiöstä ainakaan suuremmassa määrin. Mitä enemmän erilaisia menettelysääntöjä esiintyy, sitä suurempi on menettelyvirheen vaara; tässä yhteydessä voidaan myös viitata siihen, että suuret osuuskuntamme varsin yleisesti omistavat osakeyhtiömuotoisia yrityksiä ja ovat osallisia sellaisissa yrityksissä. Varsinaisiin menettelytapasääntöihin ei voitane lukea hallituksen tiedonantovelvollisuutta koskevaa OYL-ehdotuksen 76 §:ää. Vaikka tällä säännöksellä ei ehkä käytännössä tulisi olemaan kovin suurta suoranaista merkitystä, olisi kuitenkin harkittava, eikö vastaava säännös sen periaatteellisen merkityksen takia olisi otettava myös OKL:iin.

Yhtiökokouksen päätöksen pätemättömyyttä koskeva OYL-ehdotuksen säännös (81 §) noudattaa periaatteessa samoja linjoja kuin OKL:n vastaavat säännökset (92 ja 93 §). Ehdotus ja OKL eroavat toisistaan lähinnä siinä, että raja mitättömän ja moitteenvarauksen päätöksen välille on vedetty eri tavoin. Lainkäytön samoin kuin yritystenkin kannalta olisi ilmeisesti eduksi, jos lakeja näissä suhteissa yhdenmukaistettaisiin; asialla on myös periaatteellista merkitystä.

5. Yrityksen *tilintarkastukseen* on vuosien mittaan ruvettu kiinnittämään yhä enemmän huomiota ja voidaan syystä sanoa, että ajatukset tällä alalla ovat melkoisesti kehittyneet sen jälkeen kun OKL laadittiin. Tilintarkastusta koskevia OKL:n säännöksiä olisi ilmeisesti täydennettävä ja tarkistettava tapahtuneen kehityksen valossa ja olisi näin ollen luonnollista, että muutokset olisivat samansuuntaisia kuin OYL:ssä. Tilintarkastuksen osalta eivät nimittäin osuuskunnan ja osakeyhtiön eroavaisuudet aiheuttane kovin suuria lainsäädännöllisiä eroja. OKL:n tilintarkastuslukua olisi ilmeisesti täydennettävä ainakin ammattitilintarkastuksen ja vähemmistösuojan osalta. Jos tilintarkastusyhtiö, kuten OYL-komitea ehdottaa, voidaan valita osakeyhtiön tilintarkastajaksi, olisi se voitava valita tilintarkastajaksi myös osuuskunnassa. Mitä tulee tilintarkastuskertomuksen sisältöön ja tilintarkastajan oikeuteen ja velvollisuuteen osallistua kokoukseen ja antaa siinä tietoja, olisi säännöksissä ilmeisesti myös yhdenmukaistamisen tarvetta. Ehkä tässäkin tapauksessa olisi syytä uusia koko luku (OKL 10 luku).

6. OYL-ehdotus sisältää täydelliset osakeyhtiön *tilinpäätöstä* ja *vuosikertomusta* (vuositilitystä) koskevat säännökset (12 luku). Vastaavia säännöksiä ei sisälly OKL:iin. Ilmeistä on kuitenkin, että, jos yleinen kirjanpitolaki tulee sisältämään vain yleisiä, kaikkia yritysmuotoja koskevia säännöksiä, OKL:iin olisi otettava ainakin

eräitä sellaisia tilinpäätössäännöksiä, jotka liittyvät osuuskunnan omaa pääomaa ja sen varojen jakoa koskeviin säännöksiin. Tällöin olisi tosin asianmukaista käyttää osakeyhtiön vastaavia säännöksiä esikuvina, mutta huomioon ottaen osuuskunnan ja osakeyhtiön erilaisuus mm. viimeksi mainitussa suhteessa täydelliseen yhtäläisyyteen ei liene syytä edes pyrkiä. OKL:iin mahdollisesti otettavista konsernia koskevista säännöksistä on jo edellä 1 kohdassa ollut puhe.

OYL-ehdotuksen varsinaista *voitonjakoa* koskevia säännöksiä (13 luku) ei voitane suuremmassa määrin käyttää esikuvina osuuskuntaoikeuden alalla. Sen sijaan olisi syytä harkita, olisiko sanotun ehdotuksen 13 lukuun sisältyvät, yhtiön antamia *lahjoja* ja *lainoja* koskevat rajoitukset otettava huomioon OKL:a muutettaessa.

7. OYL-ehdotuksen yhtiön *purkamista* ja *selvitystilaa* koskevat säännökset (14 luku) ovat kaikissa olennaisissa kohdin, missä tämä on mahdollista, yhdenmukaiset OKL:n vastaavien säännösten kanssa. Suurimmat eroavaisuudet koskevat purkamisedellytyksiä, mutta niitä koskevat säännökset voidaan vain rajoitetusti säätää samanlaisiksi osuuskunnille ja osakeyhtiöille. Mikäli uusi osakeyhtiölaki vastaa osakeyhtiölakikomitean ehdotusta, siitä ei aiheudu suuria muutoksia OKL:iin.

Samaa voidaan sanoa myös *sulautumissäännöksistä* (15 luku). Tässäkin suhteessa OYL-ehdotus vastaa OKL:ia niin pitkälle kuin käytännöllisistä ja oikeudellisista syistä on mahdollista. OKL eroaa kuitenkin OYL-ehdotuksesta sikäli, ettei fuusioon vaadita vastaanottavan osuuskunnan kokouksen päätöstä. OYL-ehdotukseen sisältyy muodollisesti uusi fuusiomuoto ns. kombinaatio (kaksi tai useampia osakeyhtiöitä purkautuu muodostaen samalla uuden yhtiön), mutta tällä uudella säännöksellä ei ole mainittavaa käytännöllistä merkitystä, koska suunnilleen sama reaali-nen tulos voidaan suuremmista vaikeuksista saavuttaa OKL:ssa jo olevien säännösten nojalla. Käytännössä on silloin tällöin kiinnitetty huomiota osuuskunnan ja osakeyhtiön välisen sulautumisen tarpeeseen. Kun tällaista fuusiota ei voida de lege lata suorittaa, saattaa olla aiheellista kiinnittää huomiota asiaan OKL:ia muuttaessa. Tehtävä lienee kuitenkin lakiteknillisesti vaikea.

8. Mitä vihdoin OYL-ehdotukseen otettuihin *sanktioihin* tulee, niin voidaan todeta, että vahingonkorvaussäännökset (16 luku) suuresti muistuttavat OKL:n vastaavia säännöksiä (17 luku, vrt. 12 luku), mutta että rangaistussäännökset kokonaan puuttuvat OKL:sta. Vahingonkorvaussäännösten suuren periaatteellisen ja oikeudellisen merkityksen vuoksi ja etenkin, jos toimitusjohtajaa koskevia säännöksiä lisätään OKL:iin, voisi olla aiheellista saattaa OYL:n ja OKL:n säännökset yhdenmukaiseen muotoon. Tässä yhteydessä olisi myös harkittava, olisiko osuuskuntienkin osalta siirryttävä siihen, ettei vastuuvapaus ole pakollinen asia varsinaisessa kokouksessa ellei säännöissä ole siitä määräystä. Tälläkin kysymyksellä on kuitenkin ensi sijassa teoreettinen merkitys. OYL-

ehdotuksen rangaistussäännökset koskevat ensi sijassa nimenomaan osakeyhtiöoikeudellisia rikkomuksia. Ainoastaan 153 §:n 1 momentin viimeisen kohdan säännös vuositilityksen ja tilintarkastuskertomuksen laatimista koskevien säännösten rikkomisesta on sellainen, että se vaatisi vastinetta myös OKL:ssa. Ehdotuksen 154 §:ssä oleva uhkasakkosäännös on myös luonteeltaan sellainen, että se yhtä hyvin soveltuu osuuskuntiin kuin osakeyhtiöihin.

IV. Yhteenvetona voidaan todeta, että uuden osakeyhtiölain säätäminen antaa aiheen muuttaa myös osuuskuntia koskevaa lakia, mutta ettei OKL:n kokonaisuudistus ainakaan tästä syystä — eikä tiettävästi muustakaan syystä — tunnu aiheelliselta. Suurimmat muutokset ja lisäykset tulevat kysymykseen osuuskunnan johdon, tilintarkastuksen ja tilinpäätöksen osalta, kun taas suurin osa muista OYL-ehdotuksen säännöksistä ei aiheuta muutoksia OKL:iin. Välttämätöntä ei liene kiirehtiä OKL:n muuttamista niin, että uudet säännökset voisivat astua voimaan samana päivänä kuin uusi osakeyhtiölaki. Toisaalta ei muutosta myöskään pitäisi turhaan viivyttää; silloin uhkaa nimittäin taas, kehityksen tuodessa mukanaan uusia ongelmia ja ratkaisuja, vaara että toivottu yhtäläisyys osuuskuntaoikeuden ja osakeyhtiöoikeuden välillä jää saavuttamatta.